

P.P. 1-8

10/1 (4*)

rec +
ackly b
card
21 MAY 1940

K44/1 1

Emmas. School
Olo Mrs Kleinberg
Lovedale Park
P.O. Louis Trichardt
17-5-40

Government ethnologist
Dr. Van Warmelo.
Pretoria.

Udaa!

ndi vha vumela ~~wohango~~ a la
a murundu. kuno a tshi ¹ a vhi avali
ndo no lengesa nao.

ndi a fuluzhela naho tshivenda
tshi tsha di nkondela vha do di
ffisisa ndila i ne da imela ngayo
nthani ha murundu.

ndi vudala nga u ffisisa na^{nga} u
vbona ngotgi i do tahaho kha
u susumedza mahosi u litsha ngoma
yarho. naho i vha i ya vone vha-
lamba namusi yo vhezela kha
mahosi a vonda. ndi ore
a nga mubali. vha do di
ndivhisa avali a tshi fala
zwone-zwone.

kha vha sale, mubali;

ndi nne.

M. M. Motenda.

AM-10/1

I

K44/1

2

21 MAY 1940

Murundun ndi tshithu tsho janelaho u dzula tshi hone kha sine vhatshu vhatshu. Ndi vhatambo hashu ha vhudle vho sa kona dzebo-ngofo. Ndi mitambo yavho ya kale na kale. Munna o vha a tshi sendwa na khodiwa misi a tshi bva u fumba kana u rumba.

Zwino tshi sumbedzaho zwaawu u rumba zwo naka, vhasadzi, munna avali a songo rumba nga tsha hashu vha musea. Vha ri a si "Munna" ngawu ha bvi vhanweni vhanna. Shushu a li tsho kha tsha hashu sine vhatshu vhanna. Ndi luswayo lwa u sumbedza uvi muthu o tsho vhatshu o dzena khovoni ya vhanna. Musadzi wa tshivenda a nga tsho u di vhatshu avali wana wawe a tshi hanelwa u ya murunduni. Khefho hoi ya vhanala zwaawu ndi tsho tshithu tsha vhatshu ha tsha hashu. Zwino zwo vha zwi songo janelo u tshelwa na u hanelwa nga mahosi.

Mahosi a hashu a vhalo mirole ya vhatshu nga u ya nga murundun yako. Mmbi dzi sha dzi tshi lwa ngawalo, nga u tshelwa mirole ya murundun hoo.

II

K44/1

3

Nga Tshifungo toha mulobha, hutha hu
si na u badela mali. Anthi namusi
Tshinwe na tshinwe hu utshwa Tshelode.
zwinu na one mahosi a hashu a ita
zwenezwo. A zwi shavhisi ngoho ndi
wone mulo wawho.

Huno benepho vhatshu vhatshena avho
ngo fanela u vola fanelo dya vhatshu
vhatshu, vha di shumisela kharho.
Naa ndi uri nanga dya makhuwa a dzi
nga todi tshithu naa, u ita mushumo hoyo?
Naho vha si tode kha vhatshu vhatshu
kha shumisela a vha nga i todi? Huno
zvia di shumisela uri vha do i toda ya
zwa biko luvho. Mahosi a khon tshila ngozwo
kha misi ino. ngoho ndi fanelo yawho. Naa
rine vi do tou luvha hane kha mahosi
ashu? Na hone vha do divha hane mirole
ya mavhuthu avho naa? Ndila ndi
yenyoye ngoho ya ku vhalile kwa kale naho
vha songo divha mimwaho ya tshithuwa.

Huno zwinu Tshini ndi si fisisise
mirundu i tshi vhalanda ngazwo ndi
hezwi:

(1) Ri funa vhatshu vha tshi habashu vha
tshi vhalunga vhatshu, na milayo, na

III

K44) 1

4

mikhwa ya tshivenda shunga dze sa tshakha dzirwe.

2. Nqhone dihani uoi: Huna madana-
~~dana~~ a minwaha vhatshu vha tshi
 jumba kana u rumba hu si' na ngozi,
 na phanzi na makhombo a lufu.
 Vhatshu vha rumbisaho nga panelo ngozi
 a huna ngoho. Nne nga ndothe do
 dzhena mirunduni minghisa o thi o ngo
 vbona khombo na lithihi nga nthani
 ha u rumbisawo. Hi na shatangi shungu
 khuzwo. Vhatshu vha vho hu ya dzu-
 mbwa muthu o fa hone, nde vhu vha va.
 Tshi-re hone vha ro sa amba mu-
 rundu o sathu u swa, ngawu vhasa
 uoi vhatshu vha nga do tshuwa, vha
 hu dza dza dze. Thedzi durha u
 tshi swa vha amba. She-rana muthu o
 pwashela ndilo mutani wa hacho.
 Zwi di' fana na muthu a tshi ya
 hospital a fela hone, daine vhaiwe
 vha vhu ya. Zwiwo vhatshu vhoema sha di'
 ri vhatshu vhatshena vha vhu laba vhatshu
 hospital, hone zwi' songo valo.
 Thedzi muthu ha vhu lawi nga u
 rumbisawa, o di' fela thedzi nga

IV

K44/1

5

vhulwa dze have vhu tshuwaho
ho mubvelela.

3. Vhathu vhatshu na mahosi aho
a sha Ppise uri murundu u
vhulawe nga mulandu wa ngodzi
dzo bvelelaho riwahola. Ngodzi beyo
hedzo dzo bvelela nga vhathu vha sa
divhiho u imbisa mashuvhuvu,
na hone vhatshu vha sa divhiho
tshifhinga toha u bvisa murundu
ngatsho. Huno na hone a vho ngo
humbula zwiwising zwawho, vho lavelisa
luffumo zhedzi. Zwiwo henefho naa
shango li nga vhulawa nga mulandu
wa vhathu vha matsulu a sa divhiho u
rumbisa naa? Vhathu vha-riho a zwi fe
ni do wana i vhathu tshi-Kriste na
vha funzi. Mulandu wa murundu ndi mini?

Naa nanga nthihi i sa divhiho u
alapha, i nga vhulawisa rianga dza
shango lothe naa? a zwi fali henefho.

4. Huno tshinwe khazwo, ndi uri na
one mahosi a vhathu vhatshena. (Sub-native
Commissioners), nga u sa divha
tshifhinga kana tshikhati toha u rumbisa,
a tendelela vhathu u toha murundu

V

K44/1

6

naho tshiflinga toho zhiswa ngaspha
mulayo wa rine thathu vhatwen
u ambaho ngaho. Na u hanela vhu
nepho vha u ralo.

5. Zwiwo avali kulumente a tshi
tshela mahosi ashu u tswa khamusi
u bvisa mirandu, ngoho-ngoho mahosi
a nga si lavhelese khombo lo iteaho
iwahola. vha do humbula uwi muthu
mutshwa u toda u ri vtele zwotle-
zwotse, a tshi hohela kha ene mine.
vha nga si tsha pfisisa nga zwa u
bvela-phanda ka pfungo. (Cobos
"Civilization". Litshane mbvelo-phanda
u do zwi vhlaha nga yotse. i san
tshivhelwa nga thathu kana kulumente

(6) Une ndi ri Mahosi a zanela u
tendelwa u bvisa mirandu. The dzi
naho ho ralo, hui zanelwa u dikhwa
uwi naa Maine ndi nnyi a zwi
dikhaho u gada. O no thoma a rumbisa
naa? naho vhutangi hawe ndi vhu-
zhiswa-naa? O rumbisa mirole mingana
naa? Ndi zwone zwi do tswako.
Avali vha si nae, a divheyo, vha
hanelwe nga mulayo. Na hone ho sa

VII

K44/1

7

lvohalwe tshifhinga tsha masida
 u thoma nga sedzi iwedzi wa
 shundwonthule (May) u swikela
 fuhwana (July) khamusi u swikela
 u thomani ha Thangule (August) u
 swe.

7. Nanga kana Maine muniwe na
 muniwe a dvhive nga Hurumonte uoi
 u ya zwi kona u geda, i si nga
 mulomo ghedzi. A de na vathu vha mte
 dvhaho, vho mu vhoaho a tshi
 rumbisa nga ndila ya hone.

8. Hui funeya uri murundu ya
 madwaha ano i sedza - sedziawe zwovundi-
 vundi na ku shumelwe kwazo. Vathu
 shaiwe vha toda mali ghedzi vha sa zwi
 shosti dvhio u rumbisa. Vathu vhatanu
 vho fanela u funzwa mitkwa ya vundi
 khazwo. Nanga dza u tonda zwone -
 zwone dzi hone dzi sa vhaladziko ngbo.

9. Milayo hoyu wa tshikolo tsha rine
 vathu vhatanu, ndi muniwe wa milayo
 i hatulaho khovoni dza vathu vhatshana,
 vha tshi di vi: Nga tsha hanu mulandu
 wo rali ni ita hani? Ndi muniwe wa
 milayo yo fonelaho u vhalungwa, i

VII

K44/1

8

do fheliswa nga Civilization fhedzi.

Matsai manghi - manghi a Pfisise
nga ka u vbulawa ha mirundw ngoho.
kuno zwi do vhaiswa nga maanda
Arali kumamente kana komiti, iⁿ tshi
do ita nga maanda u thivhela
mirundw matsai a sa Pfisise. Uho
fanela u thoma u fungwa na u
sumbedziwa ndela ntswa.

kuno hafha a tshi ambi nga nthani
ha vha-Kriste, ndi ambela nga
tshithuni tsha hashu, tsha rene
vhashu vhaema.

Uha kale vha ri: Nana khombetshede
i afhula khali. ^ Ri nga si
dzhere Nave ri si na mbwa.

ndi nne,

M. M. Motenda.